

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อ สื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระการงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสดงหา ความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคม และเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงถึงปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่า ควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่กับชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 37)

ในทักษะภาษาไทยทั้ง 4 ทักษะที่ประกอบด้วย การฟัง พูด อ่าน และเขียนนั้น ทักษะการอ่าน นับว่าเป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์มาก เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือแสดงหาความรู้จากสื่อ ที่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่ออื่น การอ่านทำให้เกิดความคิดที่หลากหลายและกว้างไกล ผู้ที่อ่านเป็น สามารถนำความรู้จากการอ่านมาช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนได้ (บรินทิพย์ รัฐยุลักษณ์. 2546 : 16) ทักษะการอ่านยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาคน เพราะการอ่านออกเสียงได้จะเป็นแนวทางในการแสดงหาความรู้และเป็นทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะในระดับ ประธานศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นของการวางแผนฐานในด้านการอ่านให้แก่นักเรียน ไม่ว่าวิชาอะไร ก็ตามต้องอาศัยพื้นฐานทางการอ่านทั้งสิ้น ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการเรียนในระดับใด ความสามารถในการอ่านของนักเรียน จะเป็นตัวกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกวิชา ของนักเรียน (บุญชัย เกรียงบูรณ์นันท์. 2537 : 47) การอ่านยังเป็นทักษะที่มีความสำคัญ

อย่างยิ่งในการแสวงหาความรู้ ความคิด ข้อมูลข่าวสาร ทำให้ผู้อ่านได้มีโอกาสศึกษาตลอดชีวิต ยังจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในโลกปัจจุบัน เพราะการอ่านจะช่วยปรับและขยายประสบการณ์ของคน ทึ้งยังช่วยให้คนสามารถใช้วิธีการอ่านที่หลากหลาย ให้เป็นประยุกต์ และสร้างความเพลิดเพลินในการอ่าน และมีอัตราเร็วในการอ่านสูง บ่มแสวงหาความรู้และศึกษาแล้วเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในการพูดและการเขียนได้อย่างดี (สุจริต เพียรชอน และสายใจ อินทรัมพรรย. 2536 : 136)

การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญ และจำเป็นมากในการดำรงชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน เพราะวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงเร็วๆ หน้ามากขึ้น และเป็นไปอย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารมีความสำคัญในธุรกิจการงานมากขึ้น สภาพของสังคมถูกเปลี่ยน สังคมข่าวสาร (Information society) เนื้อหาสาระทางวิชาการรวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน จะต้องอาศัยการอ่าน จึงจะสามารถเข้าใจและสื่อความหมายกันได้ถูกต้อง แม้จะมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดต่อสื่อสาร แต่ก็ไม่สามารถใช้ทดแทนการอ่านได้ จะนั่นคนเราจำเป็นต้องมีทักษะในการอ่าน ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อเสาะแสวงหาความรู้ทั้งหลาย จนสามารถเข้าใจ และติดตามการเปลี่ยนแปลงความเร็วๆ หน้าทางวิชาการ รวมทั้งข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ได้ทัน (วรรณ โสมประยูร. 2537 : 120) ดังนั้น การสอนอ่านจึงเป็นหัวใจที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ การสอนอ่านทั้ง 3 แบบ คือ อ่านได้อ่านออก และอ่านเป็น คือ อ่านแล้วสามารถจับใจความได้ วิเคราะห์ความได้ สรุปเรื่องราวได้เข้าใจอย่างถ่องแท้ (บันดีอ พฤกษะวัน. 2543 : 3-4)

ด้วยความสำคัญดังกล่าว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ภาษาไทยเน้นการสอนภาษาในฐานะเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนของเพื่อพัฒนาความคิดของผู้เรียนที่จะต้องมีประสบการณ์ และประมวลคำภาษาที่จะสร้างความคิด ได้ถูกซึ้งอย่างชญฉลาดและรอบคอบ ในขณะเดียวกันการสอนภาษาไทย จะต้องเน้นการรักภาษาในฐานะเป็นภาษาประจำชาติ และวัฒธรรมที่ถูกถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ ให้สร้างสรรค์ในรูปของหลักภาษาซึ่งเป็นกฎหมายที่ควรใช้ภาษา วรรณคดี และวรรณกรรม ผู้เรียนจะต้องมีทักษะการใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักภาษา (กรมวิชาการ. 2545ก : 1)

ดังนั้น การเรียนการสอนภาษาไทยจึงเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝน จนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้ ประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดความเห็น ความรู้และประสบการณ์การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสาร ให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ได้อย่างพินิจพิเคราะห์ สามารถนำความรู้ ความคิดมาเลือกใช้ เรียนเรียงคำ มาใช้ตามหลักภาษาได้ถูกต้องตรงตามความหมาย กาลเทศะ และใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิมลรัตน์ สุนทรโภจน์. 2545 : 80)

การอ่านจับใจความเป็นทักษะในการอ่านที่มีความสำคัญมาก ซึ่งเป็นการแสดงถึง ความเข้าใจในการอ่านสิ่งต่าง ๆ และเป็นทักษะที่ต้องใช้มากในชีวิตประจำวัน เช่น การอ่าน ข่าวและอ่านสาระความรู้จากหนังสือพิมพ์ บทความ หนังสือ นิตยสาร วารสารต่าง ๆ เป็นต้น ถ้าอ่านแล้วจับประเด็นสำคัญได้ถูกต้อง ก็จะสามารถนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในชีวิตประจำวันได้ สำหรับนักเรียนซึ่งต้องค้นคว้าหาความรู้จากเอกสารต่างๆ ยิ่งมี ความจำเป็นที่จะต้องจับใจความจากเรื่องที่อ่านให้ได้ถูกต้องและแม่นยำ จึงจะสามารถ นำสาระความรู้ที่เกิดจากการค้นคว้ามาใช้ได้อย่างแท้จริง นิกานน์จะเกิดความสับสน และการอ่านจับใจความบังเอิญการพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่านให้รู้จักคิดวิเคราะห์ ซึ่งผู้อ่าน จะเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้อง สามารถจับใจความของประโยชน์หรือข้อความที่อ่านได้ ในเวลาครู่เดียว สรุปส่วนสำคัญได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด ทำอย่างไร เกิดผล อย่างไร การอ่านจับใจความสำคัญซึ่งมีความจำเป็นต้องฝึกฝนเนื่องจากเป็นทักษะสำคัญ ที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้ ช่วยให้ได้ความบันเทิงและให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ จร โลกล เป็นทักษะที่ต้องเรียนรู้และฝึกฝนให้เกิดเป็นนิสัย (แม้นมาส ชาลิต. 2530 : 4) ดังนั้นการสอนอ่านจับใจความจึงเป็นสิ่งที่ครูต้องดำเนินการ แล้วให้ความสำคัญในการฝึกฝน ให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านจับใจความเพื่อสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการแสวงหา ความรู้ แล้วสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

จากการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแก้วทายาต ศูนย์ฯพบว่า สภาพการเรียนการสอนอ่านจับใจความภาษาไทย ไม่ประสบผลเท่าที่ควร เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถอ่านจับใจความเนื้อร่องได้ อ่านเนื้อร่องแล้วตอบคำถามบางคำถามไม่ได้ จับประเด็นมาเล่าได้ไม่หมวด เล่ากว้าง เขียนแผนภาพโครงเรื่องไม่ถูกต้อง เรียงลำดับเหตุการณ์ไม่ถูกต้องและไม่สามารถย่อเรื่องได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รวมทั้งกลุ่มสาระ

การเรียนรู้สาระอื่น ๆ ด้วย ดังจะเห็นได้จากรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษา ขั้นพื้นฐานระดับท้องถิ่น (LAS) ปีการศึกษา 2553 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพลีนธุ์ เขต 2 ได้ดำเนินการประเมินในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 5 โดยร่วมกับศูนย์เครือข่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ สถานศึกษามีข้อมูลผลลัพธ์ที่ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อปรับปรุงผู้เรียนเป็นรายบุคคล ก่อนจบช่วงชั้น ผลการประเมินกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระดับ เขตพื้นที่การศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 44.61 และผลการประเมินกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแก้ววิทยาคม ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 36.61 ซึ่งต่ำกว่าระดับเขตฯร้อยละ 8.00 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพลีนธุ์ เขต 2. 2553 : 38) จากการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลลัพธ์ทางการเรียนกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทยต่ำ ปัจจัยหนึ่งพบว่า นักเรียนมีปัญหาในด้านการอ่าน โดยเฉพาะ การอ่านจับใจความ เมื่อพิจารณาปัญหาด้านการอ่านก็พบว่า เกิดจากปัญหาหลายประการ ดังที่ สุนันทา มั่นเศรษฐี (2545 : 9) กล่าวถึงปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องหลายประการ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับตัวครุ ครุไม่เข้าใจวิธีสอนอ่านอย่างแท้จริง ส่วนมาก จะกำหนดคุณภาพคุณภาพของนักเรียนอ่านเรื่องโดยไม่มีวัตถุประสงค์อื่น ซึ่งถ้าครุผู้สอน ให้นักเรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการอ่านในลักษณะต่าง ๆ ตามความสามารถ นักเรียน ก็จะนำวิธีการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการอ่าน ครุภาษาไทยมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องการสอนอ่านไม่เพียงพอ เช่น จิตวิทยาการอ่าน การวิเคราะห์ระดับความสามารถในการอ่าน วิธีสอนอ่านตามจุดมุ่งหมายเฉพาะสิ่งเหล่านี้ ควรมีการสอนแทรกความรู้ใน หลักสูตรระดับปฐมภูษาทางการศึกษา เพื่อจะนำความรู้มาพัฒนาตนเองและนักเรียนด้วย

2. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน มาจากสังคมที่มีลักษณะแตกต่างกัน และมีระดับความสามารถในการอ่านแตกต่างกันด้วย บางคนอาจมีปัญหาทางครอบครัว ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบุคคลในทางตรงกันข้าม ก็มีนักเรียนอีกจำนวนหนึ่ง ที่บิดามารดาและผู้ปกครองเอาใจใส่ดี เมื่อมากขึ้นห้องเรียนเดียวกัน ระดับความสามารถ ในการอ่านและประสบการณ์ทางภาษาจึงย่อมแตกต่างกัน ทำให้ครุต้องพยายามจัดกิจกรรม การสอนให้เหมาะสมกับลักษณะและความสามารถของแต่ละคน สภาพแวดล้อม ทางครอบครัวมิใช่จะเป็นปัญหาสำหรับนักเรียนเพียงเท่านั้น บางคนยังมีปัญหาด้านสุขภาพ ร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีผลทำให้การอ่านไม่พัฒนาตามระดับชั้นเรียนและอายุของนักเรียน

ตามแนวคิดของบันลือ พฤกษะวัน (2533 : 72) ที่เสนอว่า สาเหตุสำคัญของปัญหาด้านการอ่านของนักเรียนน่าจะเป็นปัญหาด้านวิธีสอนของครู โดยครูจัดกิจกรรมไม่เหมาะสมหรือแบบเรียนและวัสดุการฝึกอ่านอาจไม่เหมาะสมและเป็นอุปสรรคต่อการอ่านของนักเรียน ดังที่สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545 : 6) กล่าวว่า ปัญหาการอ่านเกิดจากองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ถ้าครูไม่เข้าใจดีด้วยเบลลงวิธีสอนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของนักเรียน หรือนักเรียนมาจากการครอบครัวที่แตกต่างกัน และปัญหาการสอนอ่านเกิดจาก การขาดวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการฝึกอ่าน

ดังนั้นการพัฒนาฐานรูปแบบการสอนที่สามารถส่งเสริมทักษะและแก้ไขปัญหาในการอ่านจับใจความสำคัญจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องสร้าง เนื่องจากปัญหาด้านการอ่านจับใจความเป็นปัญหาสำคัญของนักเรียน ดังนั้นครูผู้สอนจึงมีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหานักเรียนควรได้รับการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการอ่านมีทักษะในการอ่านจับใจความ และที่สำคัญคือ เพื่อให้นักเรียนอ่านได้อย่างเข้าใจสามารถนำมาระบุกต์ใช้ในชีวิประจำวันได้

เทคนิคการสอนแบบพาโนรามา เป็นเทคนิคนี้ที่ เอดเวอร์ด (Edwards. 1973 : 132-135) ได้พัฒนาเทคนิคจาก SQ3R ในปี 1960 เทคนิค OK4R ในปี 1962 เทคนิค PQSRT ในปี 1966 และเทคนิค OARWET ในปี 1968 มาเป็นเทคนิคพาโนรามา (PANORAMA) ซึ่งเทคนิคการสอนแบบพาโนรามานี้มีขั้นตอนการสอนอ่าน 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายการอ่าน 2) การปรับความเร็วในการอ่าน 3) การตั้งคำถาม 4) การสำรวจ 5) การติดตาม 6) การจดบันทึก 7) การทบทวนความจำ 8) การประเมินผล ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวจะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี และนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดยเริ่มตั้งแต่การร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายของการอ่านแต่ละครั้ง เพราะจะทำให้ผู้อ่านอ่านอย่างมีทิศทาง ผู้อ่านจะรู้ว่าต้องการทราบอะไรจากเรื่องที่อ่าน นอกจากนั้นขั้นตอนการปรับความเร็วจะยึดหยุ่นตามความยากง่ายของเนื้อหาการช่วยกันตั้งคำถามเพื่อพยายามหาคำตอบจากการอ่าน การสำรวจถักยัณะข้อความที่สำคัญ การติดตามด้วยความพยายามตอบคำถามที่ตั้งไว้ การจดบันทึกเพื่อช่วยการจำ การทบทวนความจำตลอดจนถึงการประเมินผลตนเองว่าอ่านได้ตรงจุดมุ่งหมายหรือไม่ เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถจับใจความสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเป็นนักอ่านที่มีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ ด้วยเทคนิคการสอนแบบพาโนรามาของเอ็ดเวอร์ด (Edwards, 1973 : 132-135) เพราะเชื่อว่า เทคนิควิธีสอนที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพัฒนาการทุกด้าน ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามศักยภาพ อันจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สำหรับครูผู้สอนและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อไป

คำนำการวิจัย

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ ด้วยเทคนิคการสอนแบบพาโนรามา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ตั้งไว้คือ 80/80 หรือไม่อย่างไร
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ ด้วยเทคนิคการสอนแบบพาโนรามา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิผลสูงขึ้นหรือไม่
3. นักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยเทคนิคการสอนแบบพาโนรามา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลการเรียนสูงขึ้นหรือไม่
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ ด้วยเทคนิคการสอนแบบพาโนรามา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยเทคนิคการสอนแบบพาโนรามาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2 โดยตั้งค่าเป้าหมายไว้ 80/80
2. เพื่อศึกษาด้วยนิประสิทธิผลของการเรียนรู้ภาษาไทย หลังการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยเทคนิคการสอนแบบพาโนรามา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนของนักเรียน
ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยเทคนิคการสอนแบบพาโนรามา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัด
การเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยเทคนิค⁵
การสอนแบบพาโนรามา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมุติฐานการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยเทคนิคการสอนแบบพาโนรามา ของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2 โดยตั้งค่า⁶
เป้าหมายไว้ 80/80

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยเทคนิคการสอนแบบพาโนรามา ของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนมากกว่า ร้อยละ 60

3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่าน
จับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยเทคนิคการสอนแบบพาโนรามาของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยเทคนิคการสอน
แบบพาโนรามา มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} > 3.50$)

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D)
โดยกระบวนการวิจัยเริ่มจากการสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและวางแผนพัฒนา
โดยการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งได้แก่ การจัดทำแผน

การจัดการเรียนรู้ แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ก่อนนำไปใช้จริง นำข้อมูลมาวิเคราะห์ แล้วคำนวณการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ ให้สมบูรณ์ จึงนำไปทดลองใช้จริงกับ กลุ่มเป้าหมาย เก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัยจึงสรุปรายงานผลการพัฒนา

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแก วิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 22 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัด การเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยเทคนิค การสอนแบบพาโนรามา

2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนเรียน

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้ลำดับขั้นวุฒิภาระระดับกลางตามแนวทางของเพียเจต Piaget (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2543 : 20) ซึ่งเป็นความสามารถใช้เรียนในระบบต่าง ๆ ที่ครูสอนและรู้จักคิด วิจารณญาณมากขึ้น และใช้ลำดับขั้นการอ่านจับใจความสำคัญของรัดเดลล์ (Ruddell, 2002 : 109) ที่เสนอลำดับขั้นการคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ 4 ขั้น คือ ระดับข้อเท็จจริง ระดับการแปลความ ระดับการประยุกต์ และระดับ การประเมินลเรื่องราว

4. สถานที่และระยะเวลาการวิจัย

สถานที่ ได้แก่ โรงเรียนบ้านแกวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ระยะเวลา คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555

นิยามศัพท์เฉพาะ

แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านฉบับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบพาโนรามา ซึ่งเอดเวอร์ด (Edwards. 1973 : 132-135) เป็นผู้คิดค้น โดยมีลำดับขั้นตอน การสอนอ่านแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียม (Preparation Stage)

1.1 การกำหนดจุดมุ่งหมาย ($P = \text{Purpose}$) ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่านโดยตอบคำถามที่ว่า “ฉันกำลังอ่านเรื่องนี้เพื่ออะไร” อ่านเพื่อหารายละเอียดหรืออ่านเพื่อหาข้อ מבנהจุดสำคัญของอ้างอิง

1.2 การปรับความเร็ว ($A = \text{Adapting rate to Material}$) ครูแนะนำให้ นักเรียนปรับความเร็วในการอ่าน โดยดูจากจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ซึ่งมีค่าห่างตามความยากง่ายของบทความตัวย

1.3 ความจำเป็นในการตั้งคำถาม ($N = \text{Need to Pose Question}$) ครูและนักเรียนช่วยกันตั้งคำถาม โดยเปลี่ยนชื่อเรื่อง หัวเรื่อง หรือบางข้อความให้เป็นรูปคำถาม และพยายามอ่านเพื่อตอบคำถามเหล่านั้น

2. ขั้นอ่าน (Intermediate Stage)

2.1 การสำรวจ ($O = \text{Overview}$) ครูให้นักเรียนเริ่มการอ่านโดยสังเกต ลักษณะข้อความที่อ่าน ผู้แต่ง คุณวุฒิ ปีที่พิมพ์ หัวข้อแต่ละบท บทสรุป ๆ ฯลฯ เพื่อทราบแนวคิดของผู้แต่ง

2.2 การติดตาม ($R = \text{Read and Rerate}$) นักเรียนอ่านด้วยความพยายาม ตอบคำถามที่ตั้งไว้ จับความคิดหลักและเรื่องราวต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม ของตนเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น

2.3 การจดบันทึก ($A = \text{Annotate}$) นักเรียนบันทึกสิ่งที่น่าสนใจลงในหนังสือหรือสมุดบันทึก ซึ่งอาจเป็นการใช้เครื่องหมายหรือข้อความกีด้วยเพื่อเป็นการช่วยความจำ

3. ขั้นสรุป (Concluding Stage)

3.1 การจำ (M = Memorize) ครูเน้นให้นักเรียนทบทวนความจำจากการบันทึก โดยการแยกแยะจุดสำคัญของเรื่องให้เป็นระบบ เพื่อสะดวกในการนำมาใช้ใหม่เมื่อต้องการ

3.2 การประเมินผล (A = Assess) ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายเรื่องราวที่อ่าน เพื่อเป็นการประเมินว่านักเรียนอ่านได้ตรงตามจุดหมายที่ตั้งไว้ตอนต้นหรือไม่ นอกจากนั้นสามารถเก็บข้อมูลที่สำคัญเพื่อแปลความ ตีความ ขยายความ และสรุปความได้หรือไม่

เทคนิคการสอนแบบพาโนรามา เป็นเทคนิคการสอนอ่าน โดยมีหลักการสอนประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. P = Purpose หมายถึง การกำหนดจุดมุ่งหมายของการอ่าน
 2. A = Adaptation rate to material หมายถึง การปรับความเร็วในขณะอ่าน
 3. N = need to pose Question หมายถึง ความจำเป็นในการตั้งคำถาม
 4. O = Overview หมายถึง การสำรวจ สร้างเกตลักษณะข้อความที่อ่าน
 5. R = Read and Ralate หมายถึง การอ่านและการคิดตาม
 6. A = Annotate หมายถึง การจดบันทึกจากสิ่งที่อ่าน
 7. M = Memorize) หมายถึง การจำโดยการทบทวนจากการบันทึก
 8. A = Assess หมายถึง การประเมินผลว่าอ่านได้ตรงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่
- การอ่านจะเน้นไปความสำคัญ หมายถึง ความสามารถในการเก็บสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่าน ได้ถูกต้องและครบถ้วน ตามลำดับขั้น 4 ระดับดังนี้

1. ระดับข้อเท็จจริง (Factual level) การคิดระดับนี้ประกอบด้วย การจำและการระลึกข้อมูลจากข้อความที่อ่านในเรื่องโดยตรง และไม่ต้องการกระบวนการคิดขั้นสูง คำถ้าที่ถูกจะเป็นการให้บอกเรื่องราวรายละเอียดของเรื่อง (Identifying details)
2. ระดับการแปลความ (Interpretive level) การคิดระดับนี้ประกอบด้วย การลงความเห็น (Inference) การจัดกระทำกับข้อมูลที่อ่าน เรื่องที่อ่านจะมีข้อมูลที่บอกเป็นนัยกระบวนการนี้อาจถือว่าเป็นการอ่านเรื่องราวมากกว่าที่มีให้
3. ระดับการประยุกต์ (Applicative level) การคิดระดับนี้ ประกอบด้วย การสมมตานาข้อมูลจากเรื่องที่อ่านกับความรู้และประสบการณ์เดิมที่บุคคลมีอยู่ เพื่อพัฒนา

ความหมายจากการอ่านให้เป็นของตนเอง โดยจำเป็นต้องอาศัยการอ่านที่ไกลไปจากข้อความในเรื่อง (Reading beyond the lines)

4. ระดับการประมวลเรื่องราว (Transitive level) การคิดระดับนี้เป็นระดับการคิดที่ก่อให้เกิดการใช้ข้อมูลจากเรื่องที่อ่าน ความรู้และประสบการณ์เดิมของบุคคลและการให้คุณค่าเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านจะได้รับการกระตุ้นเพื่อให้บอกลักษณะของสิ่งที่มีในเรื่องที่อ่าน การคิดระดับนี้ถือได้ว่าเป็นการอ่านที่สอดคล้องไปกับตัวละครของเรื่อง การที่จะเข้าถึงการคิดระดับนี้ ต่อเมื่อผู้อ่านแปลงเรื่องราวที่อ่านเป็นวิถีทางของตนเอง ซึ่งเป็นการตอบสนองจากภายในต่อเรื่องที่อ่าน คำานวณที่ใช้กันจะเป็นการให้คุณค่าเรื่องที่อ่าน (Valuing)

ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรม หมายถึง คุณภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มป้าหมาย ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2 โดยตั้งค่าป้าหมายไว้ที่ 80/80

E1 หมายถึง ร้อยละคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

E2 หมายถึง ร้อยละคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจจากการอ่านเนื้อเรื่อง ไปใช้ชดตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ สำหรับใช้เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ (The Effectiveness Index) หมายถึง ค่าที่แสดงความก้าวหน้าของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยเทคนิคการสอนแบบพาโนรามาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียน หมายถึง ความรู้สึกชื่นชอบ หรือชอบใจของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. โรงเรียน ครูผู้สอน มีแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยเทคนิคการสอนแบบพาโนรามา ที่มีประสิทธิภาพตาม เกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหลังจากเรียน ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ ด้วยเทคนิคการสอนแบบ พาโนรามา
3. ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY